

BKv 36.

(BK 101.)

A magánokirat-hamisítás folytatólagosan elkövetett, ha a hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú - ugyanazon vagy több - magánokiratot ugyanazon jogviszonyból származó jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására többször használják, és a folytatólagosság egyéb törvényi feltételei is fennállnak.

A Btk. 12. §-a egyrészt a bűnhalmazat, másrészt a folytatólagos bűncselekmény fogalmát határozza meg.

A folytatólagos bűncselekmény kizárja a bűnhalmazatot, és akkor állapítható meg, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközökben többször követ el. E rendelkezésnél fogva, ha a törvényi feltételek fennállanak, minden bűncselekménynél lehetséges a folytatólagos elkövetés megállapítása, kivéve a folytatólagosságnak fogalmilag kizárt, illetőleg egyes törvényi tényállások jellege folytán ide nem vonható eseteit.

A vagyon elleni bűncselekmények gyakori járulékos cselekménye a magánokirat-hamisítás. A magánokirat-hamisításokat rendszerint a vagyon elleni bűncselekmények eszköz-, elő-, valamint azok leplezését szolgáló utócselekményeként követik el, de - ritkábban - előfordul a magánokirat-hamisítás önálló elkövetése is.

A folytatólagos bűncselekmény törvényi feltételei közül az egységes elhatározás, a rövid időközökben való többszöri elkövetés olyan ismérvek, amelyeket bármely bűncselekménynél, így a magánokirat-hamisításnál is azonos szempontok szerint kell vizsgálni és megállapítani.

Hasonlóképpen a további feltétel, az "ugyanolyan bűncselekmény" fogalmának megítélésénél is a magánokirat-hamisítással kapcsolatban ugyanaz a megfontolás érvényesül, mint más bűncselekmények folytatólagosságának kérdésében.

A Btk. 12. §-ához fűzött miniszteri indokolás 2. pontja szerint ugyanolyan bűncselekmények azok, amelyek a Btk. Különös Részének azonos törvényi tényállásában vannak meghatározva.

A folytatólagosság megállapításához azonban nem kell az egyes cselekmények jogi minősítésének is teljesen azonosnak lennie. A cselekmények egy része a törvényi tényállás alapesetét, míg a többi annak minősített esetét valósíthatja meg. A magánokirat-hamisítással kapcsolatban azonban csakis a Btk. 276. §-ában foglalt törvényi tényállás tartozhat a többször megvalósított ugyanolyan bűncselekmény keretébe, minthogy a magánokirat-hamisításnak minősített vagy privilegizált esete nincs.

Végül a folytatólagos bűncselekmény megállapításának az a feltétele, hogy a bűncselekményeket azonos sértett sérelmére kell elkövetni, a magánokirat-hamisítással kapcsolatban sajátos formában jelentkezik.

Magánokirat-hamisításnál a szokásos értelemben vett sértetttről nem lehet beszélni. E bűncselekmény védett jogi tárgya a közrend, illetőleg közelebbről a közbizalom, legszorosabb értelemben a magánokiratok bizonyító erejébe vetett bizalom. Minthogy a magánokirat-hamisítás akkor valósul meg, ha valaki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot használ, a folytatólagosság feltételének megítélésénél elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy a hamis stb. magánokiratot milyen jogokkal és kötelezettségekkel, azaz

lényegében milyen jogviszonnyal kapcsolatos bizonyításra használták fel többször; vagyis a sértett jogviszony mibenlétét kell vizsgálni.

Ha a sértett jogviszony, illetőleg az abban megtestesülő érdek ugyanazon elkövető több magánokirat-hamisítási cselekményénél azonos, az azonos sértett sérelmére elkövetést mint a folytatólagosság egyik feltételét meg lehet állapítani. Pl. akkor, ha az elkövető fiktív munkaórák beállításával munkabércsalást követ el a vállalatánál oly módon, hogy a munkaórák számát igazoló okiratokat meghamisítja, és a munkabérek felvételénél felhasználja. Ebben az esetben egyetlen jogviszonyban, éspedig az elkövető és a munkáltatója között fennálló munkaviszonyban valósultak meg a magánokirat-hamisítás elkövetési magatartásai.

Ugyanez a helyzet akkor is, ha pl. a pénztáros ugyanannál a vállalatnál sikkasztja el folyamatosan a kezelésére bízott pénzeket, és ezt a tevékenységsorozatot - egyetlen vagy több - hamis magánokirat többszöri felhasználásával leplezi. De már a sértett jogviszony különbözősége folytán nem folytatólagos, hanem pl. öt rendbeli a magánokirat-hamisítás akkor, ha valaki egyetlen hamis magánokiratot készít, és annak többszöri megtévesztő felhasználásával 5 személyt vagy vállalatot károsít meg. Ilyenkor a kapcsolódó vagyon elleni bűncselekmény, a csalás is öt rendbeli.